

Kovács katáng Ferenc

Lillehammeri séták

Az ember megérkezik Lillehammerbe, ahol sivár, hosszú peron fogadja, és otromba szél. Naná, hogy a rámpa legvégében van a kijáráshoz vezető lépcső. Le a mélybe, át a sínek alatt, fel a váróba, ki a távolsági buszoknak is kényelmes nagy térre. Itt fúj csak igazán a szél!!

A város a hátát mutatja. Micsoda goromba hely, morog az ember magában.

Jobbról két templom tornya hívogat, ez már az engesztelés jele. Micsoda pech, az internetről kimásolt térkép szerint az ellenkező irányba kell a szállodába menni.

Viktoria. A város legpatinásabb vendégfogadója. Komfortosak, felújítottak a szobái, de a hátsó fertályra bővített rész nem dicsekedhet a homlokzatával. A csomagolóművész Christo (Hriszto Javasev) tehetne valamit, hogy a mellékutcába áthelyezett főbejáráshoz közelítő látogató ne riadjon vissza a sivár beton látványától. Érdemes a régi bútorokkal berendezett, jól álcázott előteret, a régi bejáratot használni. Itt recsegett a padló Hamsun lába alatt is, itt akasztotta fel kabátját a beugróban. Itt emeltek kalapot neki a távozó urak, akik feltűnő sietséggel terelgették maguk előtt a nagy író után sóhajtozó feleségüket.

Fogadás fogadás hátán, ürülnek a poharak, telnek a gyomrok. Derús, nyílt tekintettel nézek a szomszédom szemébe. Nehezen állja, el-elkapja a fejét, aztán megoldódik a nyelve, mesélni kezd. A nyarakat Tajvanon tölti, már-már törzsvendég ott. Nevetve meséli, hogy az 1994-es lillehammeri téli olimpiát sok tajvani is nézte a tévén, ezért végképp nem értik a norvég turistákat, miért jönnek abból a szép, gazdag országból hozzájuk, a párás, meleg szegénységbe.

A másik szomszédomnak erről az jut eszébe, hogy a norvég telet nem cserélné fel semmivel. A Skanzen mellett van a családi házuk. Már a sokadik generáció lakja. Itt elhomályosul a tekintete. Három gyerekéről kezd beszélni. Mind kirepült otthonról, a legkisebb épp első éves az oslói egyetemen. Félbeszakítom, megemlítem, hogy az itt újságíróskodott, mára az ország egyik legolvasottabb írója is innen rugaszkodott el, ment a fővárosba irodalmat, történelmet tanulni. Igen, vágja rá lelkesen, minden új kötetét azonnal elolvassa, ha azonos személyre, Dag Solstadra gondolunk.

Visszakanyarodunk a családjára. A másik két gyerek régen végzett, és dolgozik. De egyik sem tervezi, hogy visszaköltözzön. Sem a szülővárosba, sem a családi fészekbe. Unokákra sem számíthat egyelőre. A családi villát folyamatosan bővítették, a régi részeket felújították. Egy kőlábakon álló stabbur, vagyis éléskamra van a kerítés nélküli telek végében. S egy mézeskalács-kunyhó, ez a vendégház, zuhanyfülkével, mellékhelyiséggel. Igaz, a hálórészben egy duplaágyon kívül semmi sem fér el. A garázs a telek másik végében áll, két autónak is kényelmes. A tetőterében a középső gyerekeknek, a fiúnak építettek ki egy garzont minikonyhával és a garázs hátfalánál, az óriás fák takarásában fel-futó külső falépcsővel. Ideális legénylakás. Tél végén rénszarvas, róka merészkedik egészen az éléskamráig. Idilli környezet, innen kőhajításnyira.

Maud, a mesélő, vezető óvónő, hamarosan nyugdíjba megy. Nem illik, nem szokás errefelé, de egy közép-kelet-európaira nem vonatkoznak az északi szabályok, fokozatosan kiszedem belőle, hogy most kivel osztja meg ezt a hatalmas birtokot. Senkivel, mondja. Van egy élettársa, aki a város másik végében él egy nagy tanyán. Vezető tisztségviselő a járásban, de nem adja fel az öröklött gazdaságát. Földet művel, állatokat tart. Hivatal előtt 1-2 órát ül valamelyik mezőgazdasági gépe nyergében, kapál, boronál, betakarít, bálázik, amit kell, még csak zuhanyzásra sem szorul, olyan tiszta munka. Kilenc-re jár be kerékpárral (télen, nyáron) a hivatalba, délben hazaugrik, ellenőrzi a tanyát. Nem kellene, mert minden gépesített, automatizált, de szereti az állatokat, megpaskolja, szemügyre veszi mind a hat tehenet, aztán vissza az íróasztal mellé. Az asztali vagy hordozható számítógépén egy gombnyomásra ellenőrizheti a teheneit, egy külső webkamerával a gazdaságot is. Az állatok egyenként állnak saját könnyűszerkezetes, kiváló szigetelésű és szellőzésű boxaikban. Minden automatizált, az etetés, a fejés, a vízöblítés, a fertőtlenítés, a szellőztetés. A gazda a számítógépről ellenőrizheti a különféle műszereket, a hőmérsékletet, az élelmezést biztosító tartályokat. De külön rendszer riaszt a lakóházban elhelyezett vezérlőtáblán és a mobilján, ha pl. áramkimaradás van, vagy leáll a vízszolgáltatás. Belehallgathat az az állatok élőterébe, szuszognak-e, kérődznek-e. Elvégezni való akad bőven annak ellenére, hogy már-már rémisztő ez a gépesített, automatizált *űrállomás*.

Esténként találkozik Maud az élettársával. Hol az egyiküknél, hol a másikuknál. Sokat járnak fogadásra, hivatalos alkalmakra, mint ez a mostani is, az Irodalmi Fesztivál díszvacsorájára. Aztán ki-ki a saját házában tér nyugovóra. Nagyra kerekedett szemünk láttán Maud kiselődásba kezd. Szülei is külön hálószobában aludtak, s az első házasságában neki is mindig volt saját szobája. Elneveti magát, vagy élt vele vagy nem. Én csak szemtelenkedem tovább; a gyerekei mit mesélnek, futja-e külön hálószobás albérletekre a kezdő házásoknak is? Hosszan gondolkodik, már azt is hihetném, hogy túl messzire merészkedtem a kérdezősködésben. De nem, végig kellett gondolnia, s olyan alapos, intimitásoktól sem mentes választ kerekít e témából is, hogy kezd kínossá válni. A vörösbor is szépen fogy. A legidősebb lánya mindenbe beavatja még most is, ezért biztosan tudja, hogy ebben is rá ütött, mert nehezen visel el férfit hosszabb ideig *fizikailag* maga mellett. A fiú? Csak a lánytestvérek elejtett megjegyzéseiből tudja, hogy ágyról ágyra száll, majd csak megnyugszik valahol, igaz, az apjuk, volt férje is ilyen, még 60 évesen sem állapodott meg... A legkisebb gyerek koleszes, közösségben él, de távolságtartó, még nem is volt fiúja – *úgy*, *füzi* hozzá gyorsan...

Minden átmenet nélkül magáról kezd beszélni. Október közepén leesik a hó, munka után hazasétál, csomagol egy övtáskára való uzsonnát, felcsatolja a sítalpakat, és siklik egy órát előre, enyhén felfele a domboldal derekáig, ott aztán a völgygel párhuzamosan tempósabban fut tovább. Kilátni minden irányba, ott kevés az erdő, nem takarja a kilátást semmi. Fenséges a táj, a folyó túloldalán emelkedő dombon szikrázó csillagok az elszórtan álló gazdaságok. Egy-egy autó pásztazó reflektora mint szentjánosbogár, a tájba rajzolja az utat. Egy óra után megpihen, elfogyasztja a szendvicset, a forró, híg kávé, aztán visszafordul. Otthon összedob egy könnyű vacsorát, salátátalat vagy párolt halat.

Maud belekortyol a vörösborába és hirtelen témát vált, a munkájáról mesél. Folytonos az óvónőhiányuk, mindig betegszabadságon van valaki, néha mind a három alkalmazottja is. Nehéz munka, mentegetőzik, emelgetni kell, derékfájóság az egészen fiatal, aktív sportoló asszisztensei is. Valaki közbeszól a társaságból, odakapom a fejem, gondolhattam volna, a német fordítónő kommentálja; túl kicsi a tűrőképessége a mai fiataloknak. Azonnal tiltakozik mindenki, s gondolkodás nélkül védelmükbe veszik nem csak a fiatalokat, hanem a humánus norvég szociális ellátást is. Bárki beteget jelenthet három napra úgy, hogy nem kell orvosi igazolás. Nem feltűnő, kérdi valaki, hogy pont hétfőn és pénteken beteg mindenki? Egy ünnepi tószót vet véget ennek a kellemetlen irányba fordult beszélgetésnek.

Lillehammer főutcáján egymást érik a kétszintes, régi faházikók. Földszintjükön divatcégek kiárúsító helyei, mint a világon mindenütt, a divatban járatos fiatalok pénztárcáját fosztogató, menő márkaboltok. Felettük hangulatos éttermek lehangoló árakkal. Az utcán nagyon sok a járókelő, a Fesztivál idején szinte megduplázódik Lillehammer lakossága.

A régi bank épületében az utóbbi években radikális kultúrcentrumféle működik. A földszint átjáró ház, amolyan retro-kocsmá, márványlapos dohányzó, csövázás bútor, hokedli, bárszékek, minden elképzelhető stílus keveredik. De jó a konyhája, remek sültjei, salátatálai vannak. Az emeleten... hát ott eláll az ember lélegzete: egy kastély báltermét képzeljük magunk elé! Most színháznak van berendezve.

Innen csak öt perc járás a Park, akár esik, akár fűj, ott mindig van valami szabadtéri rendezvény. Rössz előérzettel közelítem, történetesen éppen zuhog. Mi lesz a nagy öreg felolvasódélutánjával? Semmi gond, Dag Solstad ül egy kis fedél alatt, körülötte tömeg, mondhatni esernyőerdő. Felerősödik a zápor, a kopogó eső sem nyomja el a kihangosított felolvasást. Senki nem mozdul, pedig deréktől lefelé mindenkin folyik a víz. Igaz, az óvatosabbja eleve vízhatlan nadrágban, földig érő esőköpenyben, gumicsizmában érkezett. Néhány tapasztalatlan *idegen* áll csak a pincérek útjában a kiszolgáló épület ajtajában.

Az ember araszol tovább, egyensúlyozgat esernyővel a kezében, kötél táncos a Nia-gara felett. Nem is túlzó ez a képzavar, ömlik a víz a Skanzen felől, a domboldalról. Amikor bejutunk végre a Nansen népfőiskola előterébe, mindenki kilép a lábbelijéből, s attól kezdve gyapjú zokniban közlekedik az est hátralévő néhány órájában. Százával! Na mondjuk én nem, én kitartok átázott félcipőmben, vizes zokniban, ágyéktól lefelé csöpögő farmerban. Nem is szól hozzám senki, nehogy szóba kerüljön a másságom. Gözölgők, mint egy ázott kutya, de az én illatom harmatos gyöngyvirágé a gumicsizmában érlelt gyapjú mindent betöltő szűrős szagához képest. Pont idevág Kristine Næss legújabb kötetének néhány verssora:

[...]a padlót frissen csiszolták / már nincsenek diákok / nem lesznek órák / sem becsengetés / vége a szemeszternek // de az élet nem áll meg / az iskola a második otthonom / fűtött padló / vastag zokniban járunk / a kézimunkaszobában / gyapjúfonál szűrős szaga / pakolgotok az asztalon / maszatolás, dűnnyögés / a test felső harmadán / dudorászik a fej.

Jamaicai ritmusok szólnak, zeng a kicsinek bizonyuló előadóterem. A technikus nem enged a huszonegyből, ha egyszer beállította a hangerőt, le nem venne belőle egy han-

gyányit sem, őt azért fizetik, hogy kihozza a szerkóból a maximumot. Na, foghatjuk a fülünket, immár versek, prózarészletek robbannak ránk a hangfalakból. Lázongó, radikális, balos szövegek. Az iskola névadója forog a sírjában, így félreértelmezni a humanitárius eszméit! Csak egyetlen jellemző mondat az iskola oktatójának bevezetőjéből: *Fritjof Nansen segélyszállítmányokkal próbált az éhező ukránokon segíteni, akiket az orosz forradalommal egyet érteni nem tudó nyugati hatalmak bojkottja zárt el a világtól.* Figyeljünk csak e durva csúsztatásra! Nem az okot tárja elénk, vagyis azt, hogy Sztálin égette fel az ukrán búzamezőket, hogy megbüntesse, éhhalálba taszítsa a neki ellenszegülő ukrán parasztokat! ... *nyugati hatalmak bojkottja?* Akkor Nansen segélyakciója micsoda? (mellesleg jobb keze, szárnysegédje az a Quisling volt, aki talán itteni, szovjet tapasztalatai miatt később a Németek kezére játszotta Norvégiát...)

Fütyülve történelmi tényekre, erkölcsre, logikára, a vesztesre álló liberális baloldal a világon mindenütt hazug kampányt folytat, s mint ez alkalommal is, megpróbálja félrevezetni a tájékozatlan, gyanútlan fesztivál-vendégeket.

Ezen a népfőiskolán tartott előadást Maria Amelie is, aki 1985-ben Észak-Osszéciában született Madina Salamova néven. *Jogok nélküli norvég* című önéletrajzi regénye kapcsán arról beszélt, hogy mennyi megpróbáltatást kellett elviselnie, mert a szülei menekültként, minden jogtól, ellátástól, hivatalos munkavállalási lehetőségtől megfosztottan élnek immár második évtizede Norvégiában. Maria, miközben szülei a norvég bürokráciával a menekült státuszért viaskodtak, elvégezte a középiskolát, álnéven beiratkozott a trondheimi egyetemre, ott szociológiát és természettudományokat tanult. Közben takarításból élt. Ezzel a kötetével leplezte le magát, a rendőrség már a népfőiskola bejáratánál várta, letartóztatták, kitoloncolták Norvégiából. Moszkvában várakozott hónapokig, hogy hivatalos munkavállalási engedéllyel visszatérhessen norvég élettársához s a még mindig bujkáló szüleihez. Ugyanakkor a *Ny Tid* című folyóirat *A 2010-es év emberének* választotta, és számtalan cég jelentkezett, hogy szívesen alkalmazná a jó diplomával rendelkező ifjút. Izland állampolgárságot ajánlott Mariának, amivel Norvégiában is szabadon élhetne. A norvég Helsinki Bizottságnak ez az égbe kiáltó igazságtalanság nem szűrt szemet, ők csak a magyar demokráciáért aggódnak! Még jó, hogy Nansen nem Sztálinnal együtt kapott Nobel Béke-díjat.

A sétálóutcán a Zink galéria kiállítás megnyitójára áll sorba a nép. A vártnál sokkal nagyobb az érdeklődés, botrányt szagol a közönség. A lapok már jó ideje szapulják az itt kiállító festőnőt s az extravagáns viselkedéséről elhíresült író.

Habcsók és pezsgő, páras meleg és tolongás... a képek alig láthatók. Ari Behn verseket mond a készülő kötetéből. Sorai körben a falon padlótól plafonig. A szöveg egyes részeit ugyan takarják a bekeretezett festmények, de így még talányosabb, még izgalmasabb. Unni Askeland festőné képei gyanúsán Andy Warholosak. Túl sok a hasonlóság. S egy képen közös a modell is. Sonja királyné. Ugyanis a norvég királyi család portréi láthatók a főfalakon. A zegzugos galéria többi falán már absztraktabbak az alkotások, de a stílus, a színvilág harmonizál a portrékkal. A festőnőt dilettánsnak tartja a szakma, s Ari Behn (benősült a királyi házba, Märtha-Luise hercegnő férje) is *kezdő*, verseket korábban még nem publikált.

A *Sigríd Undset* napok újabb neve *Lillehammeri Irodalomfesztivál*. A 2010. május végi rendezvény érdekessége, hogy immár 15 éves a fesztivál, s a korábbi névadó,

Sigrid Undset 80 éve kapott irodalmi Nobel-díjat. Undsetről azt mindenképpen érdemes tudni, hogy 1919-ben a harmadik gyereket várva csak néhány nyugalmas hónapot kívánt Lillehammerben eltölteni. De aztán felbomlott a házassága, s maradt a fővárostól kb. 150 km-re fekvő idilli szépségű kisváros lakója. Az őt ünneplő irodalmi napokból nőtt ki idővel a nemzetközi irodalmi fesztivál.

A szokásos író-olvasó találkozók mellett mindig rendeznek egy-egy aktuális téma köré erőltetett szakmai tanácskozást. A díszvendég kiválasztása is jó alkalmat ad izgalmas, műfajhatárokon átívelő ügyek felvetésére, azok szeminárium jellegű feldolgozására. Korábban az elszakadás és a felszabadítás témája kapcsán a háború sújtotta országokból érkeztek alkotók, előadók. A Balkánról, Palesztinából, Irakból, Iránból. 2011 témája *A nagyváros*, ill. az *Építészet, lakókörnyezet és könyv* volt. Egyúttal megünnepelték a közkedvelt írójuk, Dag Solstad 70. születésnapját, akinek egyik leghíresebb kötete, a *Regény*, 1987. Lillehammerhez kötődik. Ebben egy frissen érettségizett zöldfülű érkezik Lillehammerbe a fővárosból, hogy egy vidéki lapnál újságíró tanonc legyen. Kalandjait e fesztiválon mi is átélhettük úgy, hogy egy álló napon át barangoltunk őt utcáról utcára követve. Hol maga olvasott fel, hol az aktuális helyhez ma is kötődő személyek.

A Lillehammeri Szépművészeti Múzeumban időszaki kiállítás nyílt a Fesztivál *Nagyváros* témájához kapcsolódó különös anyaggal. Pushwagner (Terje Brofos, sz. 1940) a művész *Soft City* címen 1969 és 1975 között Axel Jensen író szöveggönyvére rajzolta képregény formába vízióit, rémálmait. Fritz Lang és Chaplin filmjeiben látni hasonlót; a masírozó, arctalan tömeget, a végtelenített futószalagok sehova érkezését, a sivár, rideg irodaházak hodályait.

Az itt látható *Önarckép* című rajzon 1973-93 között dolgozott. Egy fejet láthatunk, benne számtalan körbe-körbe futó folyosót, ami tekinthető egy aréna nézőterének is. Ezeket nők százai, ezrei állnak. A torok sötét mélyéből spirálszalag mentén meztelen férfialakok végtelen sora vonul fölfelé a koponya tetején lévő fénypontba. A Puhwagner életművét kutató művészettörténész szerint az emberben több ezer személyiség lakozik (megszámolták, az *Önarcképben* 23 ezer figura van), és a sötét mélyből, a lélek mélyéről törekszik a remény egy gombostűnyi nyíláson át a fény, a kozmosz felé. Nyomatok formájában több változat is készült. Az eredeti a festő tulajdona, amin a fekete-fehér fejrész alá kék inget, színes nyakkendőt pingált.

Pushwagner évtizedekig a kábítószert és az ital fogságában élt. Műveit mind lefoglalták a hitelezők, de azóta sikerült visszaperelnie (Hoppá! Ki ivott, ki füstölt el egy életművet?) Feltámadt poraiból, újra alkot, dedikál, bohóckodik a kamerák előtt. 2008-ban volt a nagy visszatérése. Azóta Berlinben, Londonban és Sydneyben állított ki nagy sikerrel. Halálarcú, csontsovány. Digitálisan utókezelt nyomtatott grafikáit veszik, mint a cukrot.

Ballag az ember gyanútlanul a sétálóutcán. Észak felé, amerről a folyó érkezik, na és a nagy szél, ami szinte letépi az ember fejét. S fogynak az üzletek. Egy folyóhídra, majd egy kis térhez érünk. Itt valaha a friss, tiszta, iható patakvízre alapozva sörgyár működött, odébb üvegfúvó, meg kovácsműhely. Egy zugban, az első emeleten a helyi lap füstös, zsúfolt szerkesztősége húzódott meg. Mára kocsmák, éttermek, irodák költöztek a felújított épületekbe.

Továbbhaladva mintha elfogyna a város, járókelő is alig, erre már csak autókkal közlekednek. Egy elméretezett körforgalom után bevásárlóközpont, autószaalon, benzinkút, kertészet következik, s ezzel le is ment az ember a várostérből. Ha a merész gyalogló nem adja fel, öt kilométer séta után kiér a Filmművészeti Főiskolára. Ezt közvetlenül a téli olimpia után alapították, az olimpiai falu és a médiaközpont továbbhasznosítása jegyében.

Lillehammer Szépművészeti Múzeuma az egyik leggazdagabb képtár Norvégiában. A térség jelentős nemzeti romantikusai, Johan Christian Dahl, Adolph Tidemand, Hans Gude, Christian Krohg, Erik Werenskiöld és Frits Thaulow néhány hangulatos kis terebben gyönyörködtetik a nagyközönséget.

A múzeum anyaga három magángyűjteményre épül. A lokálpatrióta nagykereskedő, Einar Lunde 1920-ban száz festményt hagyott Lillehammer városra. Gyűjteménye nagyrészt a párizsi *Matisse festőakadémia* norvég tanítványainak a képeiből áll. A négy évig működő iskola több mint száz tanítványának egytizede volt norvég. Közülük a legjelentősebbek Jean Heiberg, Henrik Sørensen, Axel Revold és Per Krohg. De más utakat követők – Ludvig Karsten, Alf Lundeby és Einar Sandberg – is megtalálhatók e gyűjteményben. Nem is beszélve az öntörvényű festőóriásról, Edvard Munchról!

1958-ban egy oslói antikvárius, Oscar Johannessen hagyományozott gyűjteményt az 1800-as évek, az úgynevezett norvég aranykor műalkotásaiból. Végül 2008-ban a múzeum kortárs norvég alkotásokkal egészült ki. Jon Dobloung galériatulajdonos saját gyűjteményének egy részét, tizenkilenc művész százötvenkilenc alkotását helyezte itt letétbe. Így a kortárs festőket többek mellett Hanne Borchgrevink, Tore Hansen, Frans Widerberg, Leonard Rickhard, Svein Bolling, Odd Nerdrum, Magne Rygh, Hilde Vemren, Kjell Erik Killi Olsen, Arne Ekeland, Jon Gundersen, Marianne Heske és Harriton Pushwagner képviseli. A háromdimenziós alkotások között a magyar látogató örömmel fedezi fel Lisztes István szobrászművész, az oslói Művészeti Akadémia nyugalmazott professzorának alkotását, a négykerekű kordében álló gipszalakot. A lillehammeri Håkons Hall előtt is áll egy háromalakos bronzszobra.

Sigrid Undset Közép-Norvégiából költözött át ide két gerendafalú házat. Csodálatos kertet varázsolt köréjük, s Bjerkebæknek nevezte el a kis birodalmát. Az új otthon 1924-re készült el, s azt az író nő olyan nagyszerűnek találta, hogy lelkendezve írt róla barát-nőjének, Andrea Hedbergnek.

2007-ben felújították a gerendaházakat. Az újonnan felhúzott épületben múzeumot rendeztek be Sigrid Undset műveinek, használati tárgyainak. Nem tudom, hogy ma mit írna róla. Szerintem lehangoló, hogy a főbejáratot egy zajos, forgalmas útra helyezték át, és a kiállítórész bunkersivársága, betonridegsége egyáltalán nem méltó egy későromantikus alkotó, Nobel-díjas író emlékének ápolására.

Jonny Halberg egy mobiltelefon-hajításnyira született Lillehammertől, helyi lakosnak számít. A média- és kiadói érdekeltségek által megrontott, félreinformált világban nemigen számíthat nagyobb nemzetközi elismerésre. Néhány írása mégis megjelent már európai folyóiratokban, így Magyarországon is. Megfilmesített regényét *Ponyvalevél* címen vetítették a magyar mozikban. Műveiben a vidéki életet, annak sokoldalúsága ellenére is jellemző sivárságát, reménytelenségét és hiábavalóságát, a kitörni vágyók

küzdelmét ábrázolja remek humorral, fordulatos nyelvi eszközökkel. Lebilincselőek a vidéki hangulatok megfestéséhez elengedhetetlen tájleírásai. Nincs olyan rendezvény a fővárosban és a közelében, ahol ne tűnne fel mackós alakja. Talányos mosollyal már távról köszönti ismerőseit, s ott folytatja velük a beszélgetést, ahol legutóbb – akár évekkel korábban – abbahagyta. Magam, ha Lillehammert akarom magam elé varázsolni, elég csak néhány sorát felidézmem:

Anya a tó felőli lejtőn, egy kövön ül. Beborult. A magas felhők úgy fénylenek, mint a réz. Leülök mellé. Már egy kicsit be van csípve, de még nem eléggé.

A tó fölött, a felhők hasadécai között fénylegező nyúlik le a sötét vizig.

– Félsz valamitől? – kérdezem.

– A naptól. A felébredéstől.

– Ne gondolj rá!

– A földgolyó bármelyik pillanatban megszűnhet forogni. Hogy egyszer csak hirtelen nem érzem a súlyom, és kisodródom, el a földtől.

– Ne törődj ilyesmivel – mondom.

A fény úgy bukik át a felhők sűrű fátyla alól, mint hosszú csíkokra vágott aranypapír. Nagy, világos foltok fénylenek a tavon. Vihar lesz, korán kezdődik az idén. Azelőtt sohasem láttam ilyennek. Meginog a lábam, mintha egy szellőkés belém kapott és hátrataszított volna.

– Férfira lenne szükséged, egy rendes férfira – mondom. Azt mesélem, kitalálva egy történetet, hogy a városban találkoztam egy kedves, régi barátnőjével. Csak fel kellene hívnia. (Kőszegi Dóra fordítása)

A város a hátát mutatja. Micsoda furcsa hely, morog az ember magában.

Lillehammer. A távolsági buszoknak is kényelmes nagy térről heves szélroham sodor a vasútállomás sivar falai közé. Le a mélybe, át a sínek alatt, fel a peronra. Naná, hogy a rámpa legvégébe érünk. Itt süvít csak igazán az otromba szél. Vonatunk után selyem porfelhő integet.